

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Шукурзода Саодат Нусратулло дар мавзуи «Иштироки занон дар раванди бунёди давлати соҳибистиклол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (таҳлили сиёсӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2. - Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисоси илмӣ, ки аз рӯйи он диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Диссертатсияи Шукурзода Саодат Нусратулло таҳти унвони «Иштироки занон дар раванди бунёди давлати соҳибистиклол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (таҳлили сиёсӣ)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ пешниҳод шудааст, аз ҷиҳати муҳтаво, объекти таҳқиқ, равиши илмӣ ва масъалаҳои баррасишаванда ба пуррагӣ ба ихтисоси мазкур мутобиқат мекунад.

Дар диссертатсия яке аз масъалаҳои муҳими сиёсатшиносии муосир – иштироки занон ҳамчун субъекти муносибатҳои сиёсӣ ва нақши онҳо дар раванди давлатсозӣ, такмили низоми идоракунии давлатӣ ва рушди ниҳодҳои сиёсӣ мавриди таҳқиқи илмӣ қарор гирифтааст. Муаллиф масъалаи мазкурро дар заминаи таҳаввули низоми сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташаккули сиёсати давлатии гендерӣ, такмили заминаҳои ҳуқуқӣ ва фаъолияти институтҳои давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ баррасӣ намуда, таъсири онҳо ба густариши иштироки занонро дар идоракунии давлатӣ таҳлил кардааст.

Муҳтавои рисола ба омӯзиши фаъолияти ниҳодҳои давлатӣ, механизмҳои татбиқи сиёсати гендерӣ, равандҳои ташаккули иштироки сиёсӣ, омилҳои таъсиргуздор ба намоёндагии занон дар сохторҳои ҳокимияти давлатӣ ва дурнамои рушди ин равандҳо равона гардидааст. Чунин масъалаҳо бевосита ба доираи омӯзиши ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ мансуб буда, ҷанбаҳои институтсионалӣ, сиёсӣ ва технологияи рушди низоми идоракунии давлатро фаро мегиранд.

Бо назардошти муҳтавои илмӣ, масъалагузорӣ, усулҳои таҳқиқ ва натиҷаҳои бадастомада метавон хулоса намуд, ки диссертатсияи пешниҳодшуда пурра ба талаботи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ ҷавобгӯ буда, аз лиҳози назариявӣ ва амалӣ дар доираи ҳамин самти илмӣ иҷро гардидааст.

Мубрам будани мавзӯи диссертатсия. Дар шароити рушди давлати соҳибистиклоли Тоҷикистон масъалаи иштироки фаъолонаи занон дар идоракунии давлатӣ ва ҳаёти сиёсӣ ба яке аз самтҳои муҳими сиёсати давлатӣ ва таҳқиқоти сиёсатшиносӣ табдил ёфтааст. Таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки сатҳи иштироки занон дар қабули қарорҳои сиёсӣ яке аз нишондиҳандаҳои муҳими рушди демократия, тақмили идоракунии давлатӣ ва устувории институтҳои сиёсӣ ба ҳисоб меравад. Аз ин рӯ, омӯзиши нақши занон дар раванди бунёди давлати соҳибистиклол на танҳо аҳамияти назариявӣ, балки арзиши муҳими амалӣ низ дорад.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар солҳои соҳибистиклолӣ барои баланд бардоштани мақоми занон, таъмини баробарии гендерӣ ва ҷалби онҳо ба идоракунии давлатӣ заминаҳои ҳуқуқӣ ва институтсионалӣ ташаккул ёфтаанд. Бо вучуди ин, масъалаҳои вобаста ба сатҳи иштироки занон дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ, намояндагии сиёсӣ, фаъолияти ҳизбӣ ва қабули қарорҳои давлатӣ ҳанӯз ҳам таҳқиқи амиқ ва арзёбии илмиро талаб мекунанд. Аз ин ҷиҳат, омӯзиши омилҳои сиёсӣ, иҷтимоӣ ва институтсионалие, ки ба иштироки занон таъсир мерасонанд, аҳамияти махсус пайдо мекунад.

Мавзӯи интихобнамудаи муаллиф ба таҳлили равандҳои воқеии давлатсозӣ, сиёсати давлатии гендерӣ ва дурнамои густариши иштироки занон дар таҳкими истиқлолияти давлатӣ нигаронида шудааст. Дар диссертатсия масъала на танҳо аз нуқтаи назари таъмини ҳуқуқҳои занон, балки ҳамчун ҷузъи муҳими рушди низоми сиёсӣ, таҳкими идоракунии давлатӣ ва тақмили фаъолияти институтҳои сиёсӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст.

Бо дарназардошти аҳамияти масъала барои рушди ҷомеаи муосири Тоҷикистон, зарурати тақмили сиёсати давлатӣ дар самти иштироки занон ва

ниёз ба таҳқиқоти нави сиёсатшиносӣ, метавон хулоса кард, ки мавзуи диссертатсия мубрам, саривақтӣ ва дорои аҳамияти назариявӣю амалӣ буда, ба талаботи илмҳои сиёсӣ пурра ҷавобгӯ мебошад.

Дарачаи наwgонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуқтаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Дар диссертатсияи Шукурзода Саодат Нусратулло масъалаи иштироки занон дар раванди бунёди давлати соҳибистиклол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз мавқеи сиёсатшиносӣ мавриди таҳқиқи ҳамаҷониба қарор гирифта, як қатор натиҷаҳои илмии дорои унсурҳои наwgонӣ пешниҳод шудаанд.

Наwgонии асосии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки муаллиф иштироки занонро на танҳо ҳамчун масъалаи баробарии гендерӣ, балки ҳамчун яке аз омилҳои муҳими рушди низоми сиёсӣ, таҳкими институтҳои давлатӣ ва такмили раванди давлатсозӣ арзёбӣ намудааст. Дар ин замина, робитаи байни сиёсати давлатии гендерӣ, фаъолияти институтҳои давлатӣ ва иштироки занон дар идоракунии давлатӣ аз дидгоҳи сиёсӣ таҳлил гардидааст.

Дар диссертатсия омилҳои ҳуқуқӣ, сиёсӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангие, ки ба сатҳ ва самаранокии иштироки занон дар ҳаёти сиёсӣ таъсир мерасонанд, ба таври муназзам гурӯҳбандӣ ва таҳлил шудаанд. Муаллиф кӯшиш намудааст нишон диҳад, ки густариши иштироки занон дар идоракунии давлатӣ танҳо натиҷаи такмили қонунгузорӣ набуда, инчунин ба рушди фарҳанги сиёсӣ, фаъолияти ҷомеаи шаҳрвандӣ ва самаранокии сиёсати давлатӣ вобастагии зич дорад.

Аз ҷумла, натиҷаҳои таҳқиқот дар самти муайян намудани дурнамои рушди иштироки занон дар таҳкими истиклолияти давлатӣ, такмили механизмҳои сиёсати гендерӣ ва баланд бардоштани самаранокии ҳамкориҳои мақомоти давлатӣ бо институтҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ аҳамияти назариявӣ ва амалӣ доранд. Пешниҳодҳои муаллиф метавонанд барои такмили барномаҳои давлатӣ, таҳияи санадҳои соҳавӣ ва рушди сиёсати давлатӣ дар самти баланд бардоштани нақши занон дар идоракунии давлатӣ истифода шаванд.

Дар маҷмӯъ, натиҷаҳои бадастомада, хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ диссертатсия дорои унсурҳои нағсонӣ буда, ба рушди минбаъдаи таҳқиқоти сиёсатшиносӣ оид ба масъалаҳои сиёсати гендерӣ, давлатсозӣ ва иштироки шаҳрвандон дар идоракунии давлатӣ саҳми муайян мегузоранд ва ҳамчун нуқтаҳои илмӣ арзишманд барои ҳимоя пешниҳод гардидаанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда. Хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодгардидаи диссертатсияи Шукурзода Саодат Нусратулло бар пояи таҳлили муфассали адабиёти илмӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқии миллӣ ва байналмилалӣ, барномаҳои давлатӣ, инчунин маводи таҳлилӣ ва омӯрӣ таҳия гардида, аз ҷиҳати илмӣ асоснок ва эътимоднок мебошанд.

Муаллиф зимни таҳқиқ аз маҷмӯи усулҳои маъмули илмҳои сиёсӣ, аз ҷумла таҳлили сиёсӣ, муқоисавӣ, таърихӣ, институтсионалӣ ва низомӣ истифода намуда, масъалаи иштироки занонро дар раванди бунёди давлати соҳибистиклол аз паҳлуҳои гуногун мавриди омӯзиш қарор додааст. Интихоби чунин равиши методологӣ имконият додааст, ки масъала ба таври пайдарпай ва мантиқӣ таҳлил гардида, хулосаҳои илмӣ бо далелҳои воқеӣ асоснок карда шаванд.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот инчунин бо истифодаи васеи сарчашмаҳои илмӣ, ҳуҷҷатҳои расмӣ давлатӣ, санадҳои байналмилалӣ, маълумоти омӯрӣ ва таҳқиқоти муҳаққиқони ватаниву хориҷӣ таъмин шудааст. Хулосаҳои пешниҳодшуда бо муҳтавои бобҳо ва зербобҳои диссертатсия мутобиқ буда, натиҷаи мантиқии таҳлили илмӣ масъала мебошанд.

Тавсияҳои амалии муаллиф низ аз натиҷаҳои таҳқиқот бармеоянд ва ба такмили сиёсати давлатии гендерӣ, баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти давлатӣ, рушди институтҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва фароҳам овардани шароити мусоид барои иштироки фаъолонаи занон дар идоракунии давлатӣ равона шудаанд. Аз ин рӯ, онҳо дорои аҳамияти назариявӣ ва арзиши амалии муайян мебошанд.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, метавон хулоса намуд, ки натиҷаҳо, хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия пешниҳодшуда аз ҷиҳати илмӣ асоснок, мантиқан пайдарпай ва эътимодноқ буда, ба талаботи таҳқиқоти муносири сиёсатшиносӣ ҷавобгӯ мебошанд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯйи мавзуи диссертатсия. Яке аз нишондиҳандаҳои муҳими арзиши илмӣ ҳар як таҳқиқот сатҳи интишор ва муҳокимаи натиҷаҳои он дар муҳити илмӣ мебошад. Аз омӯзиши рӯйхати интишороти муаллиф бармеояд, ки натиҷаҳои асосии диссертатсия пеш аз пешниҳоди он ба ҳимоя дар доираҳои илмӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд.

Мазмун ва натиҷаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ муаллиф инъикос гардида, масъалаҳои марбут ба сиёсати давлатии гендерӣ, иштироки занон дар идоракунии давлатӣ, нақши онҳо дар рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ ва таҳкими давлатдорӣ милли дар онҳо мавриди таҳлил қарор дода шудаанд. Интишороти анҷомдода нишон медиҳанд, ки муаллиф натиҷаҳои таҳқиқоти худро пайваستا такмил дода, онҳоро ба муҳокимаи ҷомеаи илмӣ пешниҳод намудааст.

Аз рӯйи мавзуи диссертатсия муаллиф 3 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи ба феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дохилбуда ва 5 фишурдаи маъруза дар маводи конференсияҳои илмӣ-назариявӣ ва илмӣ-амалии сатҳи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ ба нашр расонидааст.

Дар маҷмӯъ, ҳаҷм ва муҳтавои корҳои интишоршуда барои инъикоси натиҷаҳои асосии диссертатсия кофӣ буда, дараҷаи апробатсияи илмӣ таҳқиқотро тасдиқ менамоянд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Диссертатсияи Шукурзода Саодат Нусратулло дар мавзуи «Иштироки занон дар раванди бунёди давлати соҳибистиклол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (таҳлили сиёсӣ)» тибқи талаботи амалкунандаи Комиссияи олии

аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва барасмиятдарорӣ шудааст.

Сохтори диссертатсия, тартиби ҷойгир намудани қисматҳои асосӣ, тарзи баёни маводи илмӣ, истифодаи иқтибосҳо, тартиб додани рӯйхати адабиёти истифодашуда ва пешниҳоди хулосаҳо ба талаботи «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия», ки бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 март соли 2022, №3 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ мебошад.

Тарзи таҳияи диссертатсия ба меъёрҳои корҳои илмӣ мутобиқат дошта, муҳтавои он бо риояи талаботи методологӣ, мантиқӣ ва услубии таҳқиқоти илмӣ омода шудааст. Бинобар ин, аз ҷиҳати барасмиятдарорӣ ва тартиби пешниҳод, диссертатсияи мазкур ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра мувофиқат менамояд.

Эродҳо нисбат ба мазмуну муҳтавои диссертатсия. Бо вучуди арзиши илмӣ ва амалии диссертатсия, дар ҷараёни омӯзиши он баъзе мулоҳизаҳои баҳсталаб ба назар мерасанд, ки бештар хусусияти тавсиявӣ дошта, ба аҳамияти умумии таҳқиқот таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

1. Дар диссертатсия мафҳумҳои «иштироки сиёсӣ», «иштирок дар идоракунии давлатӣ» ва «иштирок дар раванди бунёди давлати соҳибистиклол» истифода шудаанд, аммо фарқияти назариявӣ ва робитаи байни ин мафҳумҳо метавонист дар оғози таҳқиқот дақиқтар асоснок карда шавад.

2. Дар таҳқиқот нақши сиёсати давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар баланд бардоштани мақоми занон ҳамаҷониба баррасӣ гардидааст. Бо вучуди ин, арзёбии самаранокии татбиқи баъзе барномаҳои давлатӣ метавонист бо нишондиҳандаҳои таҳлилӣ ва натиҷаҳои ҷеншаванда пурратар пешниҳод гардад.

3. Дар қисмати пешниҳодҳои амалии диссертатсия масъалаи ҳамкории мақомоти давлатӣ бо ҷомеаи шаҳрвандӣ ва ташкилотҳои ҷамъиятӣ

ҷойгоҳи муҳим дорад. Вале механизмҳои ҳамоҳангсозии фаъолияти ин ниҳодҳо метавонистанд мушаххастар тавсиф карда шаванд.

Эродҳои баёнгардида хусусияти тавсиявӣ дошта, бештар ба такмили баъзе ҷанбаҳои таҳқиқот нигаронида шудаанд. Онҳо ба мазмуну муҳтавои асосии диссертатсия, навгонии илмӣ натиҷаҳои бадастомада, асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва арзиши назариявӣ амалии таҳқиқот таъсири манфӣ намерасонанд. Баръакс, онҳо метавонанд дар таҳқиқоти минбаъдаи муаллиф ба инобат гирифта шуда, барои такмили бештари масъалаҳои мавриди омӯзиш мусоидат намоянд. Дар маҷмӯъ, натиҷаҳои илмӣ дар диссертатсия бадастомада мустақилона аз ҷониби муаллиф ҳосил гардида, аз навгонии илмӣ, асоснокии назариявӣ ва аҳамияти амалии онҳо шаҳодат медиҳанд. Хулосаҳо ва тавсияҳои пешниҳодшуда бо истифода аз сарчашмаҳои илмӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, маводи таҳлилӣ ва усулҳои муосири таҳқиқоти сиёсӣ асоснок гардида, эътимоднокии онҳо шубҳа ба миён намеорад.

Ҳамин тариқ, диссертатсияи Шукурзода Саодат Нусратулло дар мавзуи «Иштироки занон дар раванди бунёди давлати соҳибистиклол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (таҳлили сиёсӣ)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ пешниҳод шудааст, таҳқиқоти мустақили анҷомёфта буда, дорои аҳамияти назариявӣ ва амалии муҳим мебошад.

Дар диссертатсия масъалаҳои муҳими марбут ба иштироки занон дар ҳаёти сиёсӣ ва давлатӣ, заминаҳои сиёсӣ, ҳуқуқӣ ва иҷтимоии баланд бардоштани нақши онҳо дар бунёд ва таҳкими давлати соҳибистиклол, инчунин роҳҳои такмили сиёсати давлатии гендерӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси таҳлили илмӣ мавриди баррасии ҳамаҷониба қарор гирифтаанд. Натиҷаҳои таҳқиқот бо навгонии илмӣ, асоснокии назариявӣ ва аҳамияти амалии худ фарқ намуда, метавонанд дар фаъолияти мақомоти давлатӣ, муассисаҳои илмӣ ва таҳсилоти олӣ, инчунин ҳангоми такмили санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва барномаҳои давлатӣ истифода шаванд.

Диссертатсия аз рӯйи мазмун, мухтаво, сохтор, навгонии илмӣ, асоснокии хулосаҳо ва тавсияҳо ба талаботи бандҳои 31 ва 33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйири иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он — Шукурзода Саодат Нусратулло — сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ мебошад.

Муқарризи расмӣ:

Доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент,
сардори кафедраи фанҳои ҷамъиятии
факултети №2 Академияи Вазорати корҳои
дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Муҳаммад С.А.

Имзои доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент
Муҳаммад С.А.-ро тасдиқ менамоям.
Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси Академияи Вазорати корҳои
дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Саидзода А.Р.

Суроғаи муқарриз:

734055, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Борбад, 48/5.
Тел.: +992 904245500

10.08.2026